

Kruse-bautaen

En halv time før midnatt den 8. mars i 1716 inntar den svenske krigerkongen Karl XII med 400 dragoner Høland prestegård. Han tar oberstløytnant Ulrik Frederik von Brüggemann, 2 offiserer, 2 underoffiserer, 1 korporal, 1 tambur, og 55 soldater fra Vestre Øvre Romeriske infanterikompani til fange.

Oberst Ulrik Christian Kruse

Oberst Ulrik Christian Kruse som var sjef for de norske styrkene bestemte seg for å gå til angrep på den svenske styrken, som hadde fordelt seg på gårdene Riser og Skattum.

Kruse valgte Østby gård som hovedkvarter, siden den lå omtrent midt på stridsaksen. Klokket fem om morgenen den 9. mars angriper Kruse svenskene, med to dragonkompanier (200 mann) og 17 infanterister. I begynnelsen klarer de norske dragonene å drive svenskene tilbake flere ganger mot Riser. I nærkamp med svenskene ved Skattumgrinden, blir kaptein Hans Michelet drept etter å ha nedkjempet flere svenske dragoner.

Kaptein Hans Michelet avleverer sin pallask til Karl XII

De norske dragonene beholdt overtaket helt til hovedstyrken av Ståndsdragoner på Skattum gikk til angrep på den høyre flanken til Kruse. Dette skulle vise seg å bli en stor trussel mot flanken, som var svak. Kruse oppdaget faren som truet og fryktet han kunne bli avskåret muligheten til å nå broen over Riserbekken. Han var redd for at hele avdelingen kunne bli tatt til fange, dersom broen ble tatt av svenskene.

Kruse ga ordre om tilbaketrekking og foretar en sving med begge kompaniene for å nå broen først. Major Wittinghoffs kompani som er nærmest broen, kommer dit først og havner i kamp med svenskene. Majorens

hest blir skutt og faller, det gjør Wittinghoff mister kommandoen over kompaniet.

Uten ledelse går kompaniet i full oppløsning. Kruse dekker tilbaketrekningen av Wittinghoffs dragonkompani med sitt Livkompani, så alle kunne komme seg over broen og i sikkerhet. Før Kruse klarte å komme seg over broen, ble han truffet av to muskettkuler. Han ble truffet i høyre hånd og i venstre side, det fører til at han blir så svekket at han må

**Aurskog-Høland
kommune**

Muligheter, miljø og mangfold

få hjelp av en dragon for å komme over broen. Kruse blir alvorlig såret og velger derfor å overgi seg til Karl XII.

De norske tapene var 29 døde og sårede. De svenske tapene var større, men et eksakt antall døde og sårede soldater kjenner vi ikke til. Oberst Kruses modige angrep på svenskene var med på å svekke og sinke Karl XII så mye, at resten av de norske avdelingene fikk tid til å etablere et sterkt forsvar, som stoppet de svenske angrepene.

Krusebautaen ble reist av befolkningen i Høland. Pengene ble samlet inn blant befolkningen i Hemnes og Løken sogn, og startet den 17. mai i 1914. Det var standartjunker Johan Olberg og Jacob Julius Krog som tok initiativ til å få reist minnesmerket. Bautaen ble avduket den 17. september 1916, med general Rye, oberst Wettre og Akershus dragonregiment som gjester ved begivenheten.

Standartjunker Johan Matsen
Olberg

Høland eskadron 17. september 1916

Avduking av bautaen 17. september 1916